

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Αρ. Πρωτ. 696/5.2.2018

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ**ΑΠΟΦΑΣΗ
147/2017**

Η Ολομέλεια του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου, συνήλθε σε συνεδρίαση στον συνήθη γι' αυτό τόπο την 30.8.2017 και ώρα 10:00, προκειμένου να συζητήσει επί της κατωτέρω υποθέσεως. Συγκροτήθηκε από τους: Αθανάσιο Κουτρομάνο, πρόεδρο, Ξενοφώντα Μορώνη, αντιπρόεδρο και τα μέλη Δήμητρα Παπαδοπούλου, Καλλιόπη Διαμαντάκου, Γεώργιο Πλειό και Γεώργιο Σαρειδάκη. Απόντα τα μέλη Ευαγγελία Μήτρου, Βασίλειος Καραποστόλης και Νικόλαος Κιάος, τα οποία είχαν κληθεί νομίμως. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Αναστασία Μαραζίδου, υπάλληλος του ΕΣΡ.

Αντικείμενο της συζήτησης ήταν η ενδεχόμενη παραβίαση της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας από τον τηλεοπτικό σταθμό με τον διακριτικό τίτλο ΚΡΗΤΗ TV Νομού Ηρακλείου, ιδιοκτησίας της εταιρείας με την επωνυμία ΙΚΑΡΟΣ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΕ, αναφορικά με καταγγελίες πολιτών για παραβίαση της δημοσιογραφικής δεοντολογίας σε ειδησεογραφική εκπομπή σχετική με το δημοψήφισμα της 5^{ης} Ιουλίου 2015.

Για τον έλεγχο σχηματίστηκε φάκελος με αριθμό 467/16.7.2015, ο οποίος χρεώθηκε στη διοικητική υπάλληλο Τριάδα Τσαμπούκα και στον ειδικό επιστήμονα Νίκο Αγγελή. Η Διοικητική Υπάλληλος υπέβαλε στο ΕΣΡ την με αριθμό πρωτοκόλλου 1048/ΕΣ/23.7.2015 έκθεση καταγραφής των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης. Στην συνέχεια, ο Ειδικός Επιστήμονας υπέβαλε στο ΕΣΡ την με αριθμό πρωτοκόλλου 35/ΕΣ/5.11.2015 νομική του εισήγηση.

Για την συζήτηση της υποθέσεως ορίστηκε ο αναφερόμενος στην αρχή χρόνος χωρίς να κληθεί η αιτούσα, διότι κρίθηκε ότι δεν υπήρχε ζήτημα προς διευκρίνιση σε σχέση

με την ελεγχόμενη υπόθεση. Αμέσως μετά τη συζήτηση ακολούθησε διάσκεψη και η Ολομέλεια:

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ ΩΣ ΕΞΗΣ

I. Νομικό Μέρος

1. Το ΕΣΡ είναι η αρμόδια κατά το Σύνταγμα Αρχή (άρθρο 15 παρ. 2) για την άσκηση του άμεσου ελέγχου του κράτους επί της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και την επιβολή των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων. Ο άμεσος έλεγχος του κράτους έχει ως σκοπό, μεταξύ των άλλων, την αντικειμενική και με ίσους όρους μετάδοση των πληροφοριών και των ειδήσεων.

2. Οι άδειες ίδρυσης και λειτουργίας των ιδιωτικών τηλεοπτικών σταθμών χορηγούνται για την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος. Στο πλαίσιο αυτό, οι τηλεοπτικοί σταθμοί οφείλουν να μεριμνούν μεταξύ άλλων για την αντικειμενική ενημέρωση του κοινού. Ειδικότερα, το εδάφιο β της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του Ν. 2328/1995 ορίζει τα εξής: *«Οι άδειες χορηγούνται για την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος και η χρήση τους συνιστά δημόσια λειτουργία. Οι σταθμοί στους οποίους χορηγούνται οι άδειες υποχρεούνται να μεριμνούν για την ποιότητα του προγράμματος, την αντικειμενική ενημέρωση, τη διασφάλιση της πολυφωνίας, καθώς και την προαγωγή του πολιτισμού με τη μετάδοση εκπομπών λόγου και τέχνης».*

3. Οι τηλεοπτικοί σταθμοί οφείλουν εξάλλου να διασφαλίζουν την πολιτική πολυφωνία στη συνολική διάρθρωση του προγράμματος και ιδίως των ειδησεογραφικών τους εκπομπών και των εκπομπών πολιτικού διαλόγου. Ειδικότερα, η παράγραφος 22 του άρθρου 3 του Ν. 2328/1995 ορίζει τα εξής: *«Οι τηλεοπτικοί σταθμοί, στη συνολική διάρθρωση του προγράμματος και ιδίως των ειδησεογραφικών τους εκπομπών και των εκπομπών πολιτικού διαλόγου, έχουν την υποχρέωση να διασφαλίζουν την πολιτική πολυφωνία και την παρουσίαση των απόψεων των πολιτικών κομμάτων, που εκπροσωπούνται στη Βουλή και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, για κάθε ζήτημα που καθίσταται αντικείμενο πολιτικής αντιδικίας».*

4. Σύμφωνα περαιτέρω με τους κανόνες του κώδικα δημοσιογραφικής δεοντολογίας, η ραδιοφωνία και η τηλεόραση πρέπει να αναγνωρίζουν και να σέβονται εμπράκτως τη διατύπωση διαφορετικών απόψεων και να υπερασπίζονται

την ελευθερία μετάδοσης αυτών. Οι διαφορετικές απόψεις πρέπει να παρουσιάζονται έγκαιρα και με ίσους όρους. Ειδικότερα, το άρθρο 3 του ΠΔ 77/2003 ορίζει τα εξής: *«Η ραδιοφωνία και η τηλεόραση πρέπει να αναγνωρίζουν και να σέβονται εμπράκτως τη διατύπωση διαφορετικών απόψεων και να υπερασπίζονται την ελευθερία μεταδόσεώς τους. Οι διαφορετικές απόψεις πρέπει να παρουσιάζονται έγκαιρα και με ίσους όρους».*

5. Εξάλλου, η παρουσίαση των πολιτικών θεμάτων κατά τις προεκλογικές περιόδους πρέπει να γίνεται με τρόπο που να διασφαλίζονται οι αρχές της ισοτιμίας και της πολυφωνίας καθώς επίσης και ο σεβασμός των δημοκρατικών διαδικασιών. Ειδικότερα, η παράγραφος 1 του άρθρου 16 του ΠΔ 77/2003 ορίζει τα εξής: *«Η παρουσίαση πολιτικών θεμάτων κατά τις προεκλογικές περιόδους πρέπει να γίνεται με σαφήνεια και μετριοπάθεια, ώστε να μην εξάπτονται τα πολιτικά πάθη και σε κάθε περίπτωση να διασφαλίζονται οι αρχές της ισοτιμίας και πολυφωνίας και ο σεβασμός των δημοκρατικών διαδικασιών».* Επίσης, η παράγραφος 2 του άρθρου 16 του ΠΔ 77/2003 ορίζει τα εξής: *«Ιδιαίτερη προσπάθεια πρέπει να καταβάλλεται για την τήρηση των διατάξεων του νόμου κατά τις ίδιες περιόδους, ώστε κατά την κάλυψή τους να διασφαλίζονται οι αρχές της ισοτιμίας και πολυφωνίας και ο σεβασμός των δημοκρατικών διαδικασιών».* Για την ταυτότητα του νομικού λόγου, οι επιταγές των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 16 ισχύουν προφανώς και κατά τις προδημοψηφισματικές περιόδους. Κατά τις νομοθετικές άλλωστε επιταγές, οι τηλεοπτικοί σταθμοί αναλαμβάνουν την αντικειμενική παρουσίαση του προεκλογικού αγώνα και την κάλυψη των απόψεων που διατυπώνονται κατά την περίοδο διεξαγωγής δημοψηφισμάτων. Ειδικότερα, η παράγραφος 6 του άρθρου 3 του Ν. 4173/2013 ορίζει τα εξής: *«Η Ε.Ρ.Τ. Α.Ε. αναλαμβάνει την αντικειμενική παρουσίαση του προεκλογικού αγώνα των κομμάτων, καθώς και των υποψήφιων συνδυασμών ή προσώπων, κατά τις βουλευτικές, ευρωπαϊκές και αυτοδιοικητικές εκλογές και των προγραμματικών θέσεων όλων των κομμάτων, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις. Καλύπτει, επίσης, και τις απόψεις που διατυπώνονται κατά την περίοδο διεξαγωγής δημοψηφισμάτων».* Η τελευταία αυτή διάταξη ισχύει και για τους ιδιωτικούς τηλεοπτικούς σταθμούς, σύμφωνα με το στοιχείο α της παραγράφου 1 του άρθρου 3 του Ν. 2328/1995.

6. Τέλος, κατά τα στοιχεία β και ε της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του Ν. 2863/2000, το Ε.Σ.Ρ ελέγχει την τήρηση των όρων που προβλέπονται στην εκάστοτε

ισχύουσα ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία και επιβάλλει τις από το άρθρο 4 του Ν. 2328/1995 προβλεπόμενες κυρώσεις.

7. Από τον συνδυασμό των ως άνω διατάξεων προκύπτει περαιτέρω ότι οι υποχρεώσεις που υπέχουν οι τηλεοπτικοί φορείς κατά τις πολιτικά ευαίσθητες και χρονικά συμπυκνωμένες προεκλογικές και προδημοψηφισματικές περιόδους επιβάλλουν ένα αυξημένο μέτρο ευθύνης όσον αφορά την τήρηση των επιταγών της αντικειμενικής και ισομερούς πληροφόρησης. Αυτό ισχύει πολύ περισσότερο όσον αφορά την προεκλογική κάλυψη δημοψηφισμάτων, στα οποία από τη φύση τους το κοινό καλείται συνήθως να επιλέξει μεταξύ δύο και μόνο αντίθετων μεταξύ τους επιλογών, ιδιαιτέρως δε όταν η προδημοψηφισματική περίοδος είναι εξαιρετικά βραχεία, οπότε κάθε μία πολιτική εκπομπή έχει ιδιαίτερα κρίσιμη σημασία για την πληροφόρηση και τον σχηματισμό της άποψης του κοινού.

II. Πραγματικό Μέρος

Από τα έγγραφα του φακέλου προκύπτουν τα εξής: Κατά την προδημοψηφισματική περίοδο, και συγκεκριμένα την 3^η-7-2015 από ώρα 15:00 έως 17:20, μεταδόθηκε από τον ως άνω τηλεοπτικό σταθμό η εκπομπή «Καλό μεσημέρι». Στο πλαίσιο αυτής έλαβε χώρα ο ακόλουθος διάλογος μεταξύ του δημοσιογράφου και της καλεσμένης στην εκπομπή (ο οποίος περιέχεται στην εισήγηση του Ειδικού Επιστήμονος και έχει κατά λέξιν ως εξής):

Έβελιν: ...Γιατί είτε ναι είτε όχι τα πράγματα θα είναι πολύ δύσκολα. Θεωρώ ότι θα ζήσουμε καταστάσεις που ούτε καν μπορούμε να φανταστούμε στην Ελλάδα. Απλά η απλή λογική λέει ότι το 'όχι' σε οδηγεί σε μια, ίσως, έξοδο από το ευρώ κατάσταση και το 'ναι' ίσως σε αφήνει στην αγκαλιά της Ευρώπης...

Ζερβός: ...Είτε ένα 'όχι' μας οδηγεί έξω από την Ευρώπη, αυτό σημαίνει ότι μπροστά μας ανοίγεται μια άγνωστη άβυσσος είτε μείνουμε στην Ευρώπη τα μέτρα που θα μας έρθουν, ήδη τα υπολόγιζες πριν...

Έβελιν: Θα είναι δυσβάσταχτα.

Ζερβός: Θα είναι δυσβάσταχτα, πραγματικά...

Έβελιν: ...Υπάρχει. Υπάρχει μέσα σε οικογένειες δηλαδή. Τα μέλη οικογενειών μαλώνουν μεταξύ τους γι' αυτό το πράγμα. Για το 'ναι' ή το 'όχι'. Επίσης, το 'όχι' τους παραπέμπει σε μια επανάσταση, σε μια καλύτερευση των πραγμάτων από θαύμα.

Δηλαδή νομίζουν ότι θα γίνει κάτι θαυματουργό. Ούτε το 'ναι' θα σε οδηγήσει κάπου καλά ούτε το 'όχι'. Αλλά το 'όχι' δε σημαίνει ότι επαναστατείς, ότι θα καταφέρεις κάτι. Γιατί αν βγούμε από την Ευρωζώνη, αν βγούμε από την Ευρωπαϊκή Ένωση, τότε θα γίνουμε το πιο εύκολο θήραμα. Δηλαδή μπορεί σαν χώρα να έχουμε μεγάλο πολιτισμό, ιστορία, κτλ., δεν έχουμε παραγωγή, όμως. Όλα τα κάνουμε εισαγωγές. Όλα είναι εισαγωγές. Δεν έχουμε ασφάλεια...

Έβελιν: *...Φοβάμαι πιο πολύ την πείνα. Φοβάμαι ότι οι άνθρωποι θα πεινάσουν. Φοβάμαι ότι η εκπαίδευση και η παιδεία θα πάει στα τάρταρα. Φοβάμαι πάρα πολύ γι' αυτό. Φοβάμαι ότι θα γυρίσουμε πίσω πολλά χρόνια και ήδη έχουμε γυρίσει. Διότι όλοι αυτοί οι κόποι, όλοι αυτοί οι φόροι, όλα αυτά τα χρήματα που έχουμε δώσει αυτά τα πέντε χρόνια, ουσιαστικά πήγαν μάταια. Δηλαδή γυρίσαμε πάλι στο μηδέν. Και χρειάζονται πάρα πολλά χρόνια για να βελτιωθεί η κατάσταση...*

III. Υπαγωγή

Υπό τα εκτεθέντα κρίνεται (ομοφώνως) ότι το περιεχόμενο της εν λόγω εκπομπής δεν συγκροτεί τη νομική έννοια της υπαίτιας «μη αντικειμενικής παρουσίασης πληροφοριών και ειδήσεων» κατά την προ του δημοψηφίσματος περίοδο. Επομένως, πρέπει η εγκαλούμενη εταιρεία να απαλλαγεί της σχετικής κατηγορίας.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ ΤΟ ΕΣΡ

Απαλλάσσει την εγκαλουμένη της κατηγορίας για μη αντικειμενική παρουσίαση πληροφοριών και ειδήσεων κατά τον αναφερόμενο στο σκεπτικό τόπο και χρόνο.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε την 30^η Αυγούστου 2017 και δημοσιεύτηκε κατά την 5^η Φεβρουαρίου 2018.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Ε.Σ.Ρ.

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΟΥΤΡΟΜΑΝΟΣ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΜΑΡΑΖΙΔΟΥ